

§ 7. Do zakresu działania Generalnego Komisarza Cywilnego należy czuwanie nad należytem ogłaszaniem zarządzeń i rozporządzeń Naczelnego Wodza w Dzienniku Rozporządzeń Naczelnego Wodza, oraz nad obwieszczeniem ich w miejscu zastosowania, w sposób zapewniający należyte ich rozpowszechnienie.

§ 8. Na wniosek Generalnego Komisarza Cywilnego mianuje Naczelną Wódz w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych komisarzy cywilnych. Wniosek co do nominacji osób na stanowiska komisarzy cywilnych przygotowuje już w czasie pokoju w porozumieniu z Generalnym Inspektorem Sił Zbrojnych, Minister Spraw Wewnętrznych, po ewentualnem zasięgnięciu opinii osoby przewidzianej na Generalnego Komisarza Cywilnego.

Komisarze cywilni wchodzi w skład Kwatery Głównej tego dowództwa, przy którym zostali ustanowieni i podlegają pod względem osobowym i służbowym bezpośrednio odnośnemu dowódcy.

§ 9. Komisarzom cywilnym będzie przydzielony w miarę potrzeby personel pomocniczy, podlegający im pod względem służbowym i osobowym. Skład tego personelu określa organizacja dowództwa na stopie wojennej. Wykazy imienne tego personelu przygotowuje Ministerstwo Spraw Wewnętrznych już w czasie pokoju.

§ 10. Komisarz cywilny jest referentem dowódcy, przy którym został ustanowiony, we wszystkich sprawach dotyczących wprowadzenia w życie i wykonania wydanych przez Naczelnego Wodza w myśl § 4 rozporządzeń i zarządzeń odnoszących się do administracji cywilnej i ludności, na obszarze podległym danemu dowódcy.

§ 11. Komisarz cywilny jest wobec dowódcy wyrazicielem potrzeb i interesów ludności oraz cywilnej administracji państwowej i samorządowej, oraz pośredniczy między dowódcą, przy którym został ustanowiony, a cywilnymi władzami, rozmieszczonymi na danym obszarze, informując te władze o zamierzeniach i postulatach dowódcy i komunikując dowódcy ważniejsze zarządzenia, projekty zarządzeń i postulaty władz cywilnych.

Zarazem komisarz cywilny dąży do uzgodnienia w myśl interesów wojska, na obszarze podległym danemu dowódcy, działalności cywilnych władz i urzędów państwowych i samorządowych, jako też instytucji sprawujących funkcje publiczno-prawne.

W szczególności komisarz cywilny w myśl wskazówek dowódcy, przy którym został ustanowiony:

- a) opracowuje referaty, dotyczące usunięcia funkcjonariuszów państwowych i samorządowych od wykonywania obowiązków służbowych, o ile dowódca, przy którym został ustanowiony, uprawniony jest do występowania z dotyczącymi żądaniem w myśl art. 18;
- b) rozpatruje postulaty władz wojskowych w zakresie funkcjonowania cywilnych władz administracyjnych, oraz zażalenia władz wojskowych na nieprawidłowe funkcyjono-

- wanie cywilnych władz, przygotowując dla dowódcy odpowiednie wnioski;
- c) komunikuje właściwym władzom administracji ogólnej zarządzenia swego dowódcy w zakresie spraw, objętych art. 5 — 9, o ile dowódcy prawo wydawania takich zarządzeń w myśl art. 18 przysługuje;
- d) komunikuje właściwym władzom cywilnym, zarządzenia dowódcy, przy którym jest ustanowiony w zakresie spraw objętych art. 11;
- e) opracowuje zarządzenia przewidziane w art. 10, dotyczące przekazywania władzom wojskowym uprawnień cywilnych władz administracyjnych, o ile dowódcy, przy którym został ustanowiony, przysługuje prawo wydawania takich zarządzeń;
- f) przedstawia swemu dowódcy zażalenie władz i ludności cywilnej na działalność władz, oddziałów, lub osób wojskowych.

§ 12. Do zakresu działania komisarza cywilnego należy czuwanie nad należytem rozpowszechnieniem zarządzeń i rozporządzeń Naczelnego Wodza, oraz swego dowódcy na obszarze temuż podległym.

§ 13. Generalny Komisarz Cywilny, komisarze cywilni i personel Biura Generalnego Komisarza Cywilnego, mianowany w trybie określonym w ustępie drugim § 3 — są urzędnikami w rozumieniu obowiązujących przepisów o państwowej służbie cywilnej.

Z pośród personelu pomocniczego komisarzy cywilnych (§ 9), przepisom o państwowej służbie cywilnej podlegają osoby, które w chwili przydziału do komisarzy cywilnych były funkcjonariuszami państwowymi w rozumieniu tychże przepisów. Pozatem personel pomocniczy komisarzy cywilnych może być powołany w trybie umów służbowych (pracownicy kontraktowi).

Również w skład Biura Generalnego Komisarza Cywilnego, oprócz personelu powołanego w trybie ustępu drugiego § 3, mogą wchodzić osoby powołane przez Generalnego Komisarza Cywilnego na podstawie umów służbowych.

§ 14. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Minister Spraw Wewnętrznych: *H. Józewski*

154.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW: SPRAW WOJSKOWYCH I SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 14 lutego 1930 r.

w sprawie wydawania Dziennika Rozporządzeń Naczelnego Wodza i sposobu obwieszczenia rozporządzeń i zarządzeń na obszarze objętym stanem wojennym.

Na zasadzie art. 24 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 stycznia 1928 r. o stanie

wojennym (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 54) zarządza się co następuje:

§ 1. Rozporządzenia, zarządzenia, oraz akty prawne, które wydaje Naczelny Wódz w wykonaniu postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 stycznia 1928 r. o stanie wojennym ogłasza się w Dzienniku Rozporządzeń Naczelnego Wodza.

Dziennik Rozporządzeń Naczelnego Wodza jest pismem urzędowym Naczelnego Wodza.

§ 2. W Dzienniku Rozporządzeń Naczelnego Wodza powinny być ogłaszane:

- a) rozporządzenia w sprawie wprowadzenia lub uchylecia stanu wojennego (art. 2 i 22);
- b) rozporządzenia wydawane przez Naczelnego Wodza w myśl art. 11;
- c) rozporządzenia dotyczące wprowadzenia lub uchylecia sądów doraźnych (art. 12), o ile wydane zostały przez Naczelnego Wodza;
- d) rozporządzenia i zarządzenia Naczelnego Wodza, uchylające na obszarze objętym stanem wojennym rozporządzenia wydane uprzednio na obszarze objętym stanem wyjątkowym (art. 21);
- e) inne akty prawne Naczelnego Wodza, których ogłoszenie w Dzienniku Rozporządzeń Naczelnego Wodza powinno nastąpić z mocy szczególnego przepisu.

W Dzienniku Rozporządzeń Naczelnego Wodza mogą być ogłaszane:

- a) rozporządzenia i zarządzenia władz administracji ogólnej, dotyczące ograniczeń na obszarze objętym stanem wojennym praw: wolności osobistej (art. 5), nietykalności mieszkania (art. 6), wolności prasy (art. 7), tajemnicy korespondencji (art. 8), prawa koalicji, zgromadzania się i zawiązywania stowarzyszeń (art. 9);
- b) rozporządzenia i zarządzenia wojewódzkiej władzy administracji ogólnej, o oddaniu do dyspozycji władz wojskowych organizacji państwowych, zorganizowanych w sposób wojskowy (art. 17);
- c) rozporządzenia i zarządzenia centralnych władz państwowych, posiadające charakter ogólny, a odnoszące się do obszarów objętych stanem wojennym, o ile pośrednio lub bezpośrednio dotyczą interesów związanych z działaniami wojennymi (art. 18);
- d) rozporządzenia i zarządzenia władz wojskowych w sprawie przejścia uprawnień cywilnych władz administracyjnych na władze wojskowe (art. 10);
- e) inne rozporządzenia i zarządzenia, których umieszczenie w Dzienniku Rozporządzeń Naczelnego Wodza uzna Naczelny Wódz za wskazane.

Redagowanie Dziennika Rozporządzeń Naczelnego Wodza należy do Generalnego Komisarza Cywilnego.

§ 3. Wątpliwości czy dany akt podpada pod postanowienia § 2, względnie inne wątpliwości, wynikające z redagowania i wydawania Dziennika Rozporządzeń Naczelnego Wodza, rozstrzyga Naczelny Wódz po wysłuchaniu Generalnego Komisarza Cywilnego.

§ 4. Na każdym numerze Dziennika Rozporządzeń Naczelnego Wodza umieszcza się: liczbę porządkową w kolejności bieżącej od Nr. 1 — oraz datę wydania, podającą dzień, miesiąc i rok. Miejscowości wydania nie wymienia się, podając jedynie jako miejsce wydania: „Kwatera Główna Naczelnego Wodza”.

§ 5. Akty prawne wymienione w § 2 powinny być ogłaszane w Dzienniku Rozporządzeń Naczelnego Wodza z powołaniem się na ich podstawę prawną.

Akty prawne wymienione w ustępie pierwszym art. 2 uważa się za prawnie ogłoszone w dniu wydania tego numeru Dziennika Rozporządzeń Naczelnego Wodza, w którym zostały umieszczone.

Moc obowiązująca powyższych aktów prawnych rozpoczyna się w terminie podanym w tych aktach, lub oznaczonym w odnośnej ustawie, a w braku takiego oznaczenia w terminie, oznaczonym w drodze rozporządzenia Naczelnego Wodza.

§ 6. Błędy, powstałe przy ogłaszaniu, powinny być prostowane w drodze obwieszczeń Naczelnego Wodza, ogłaszanych w Dzienniku Rozporządzeń Naczelnego Wodza, przez Naczelnego Wodza; sprostowania aktów pochodzących od cywilnych władz i urzędów będą dokonywane przez Generalnego Komisarza Cywilnego na wniosek tych władz i urzędów.

§ 7. Dziennik Rozporządzeń Naczelnego Wodza otrzymują bezpłatnie:

- a) wszystkie dowództwa, przy których są ustanowieni komisarze cywilni;
- b) wszystkie dowództwa wojskowe, urzędujące na obszarze objętym stanem wojennym od dowództw dywizji (równorzędnych) wzwyż;
- c) wszystkie urzędujące na obszarze objętym stanem wojennym władze administracji ogólnej;
- d) wszystkie władze naczelne i centralne w Państwie.

Biblioteki publiczne otrzymują na żądanie Dziennik Rozporządzeń Naczelnego Wodza bezpłatnie, o ile go nie otrzymują na mocy innych przepisów.

Naczelny Wódz władny jest ustalić listę innych jeszcze urzędów i instytucji państwowych i samorządowych, którym należy bezpłatnie rozsyłać Dzienniki Rozporządzeń Naczelnego Wodza.

§ 8. Władze administracji ogólnej, tudzież dowództwa, przy których ustanowieni są komisarze cywilni, są obowiązane udostępnić ludności bezpłatnie przeglądanie Dziennika Rozporządzeń Naczelnego Wodza.

§ 9. Rozporządzenia Naczelnego Wodza, których moc obowiązująca zależną jest od ich obwieszczenia (art. 3 ust. pierwszy, art. 11 ust. ostatni, art. 12 ust. trzeci i piąty) mają być podawane, niezależnie od ich ogłoszenia w Dzienniku Rozporzą-

dzeń Naczelnego Wodza, do publicznej wiadomości (obwieszczane) w miejscu ich zastosowania, przez rozplakatowanie w miejscach przeznaczonych dla obwieszczeń — a w każdym wypadku na budynku, w którym mieści się zarząd władzy miejscowej (magistrat, wójtostwo, sołectwo), oraz w którym się mieści komenda policyjna, a w wypadku niemożności rozplakatowania, w sposób przyjęty w gminie miejscowej do obwieszczania zarządzeń władz.

W ten sam sposób mogą być obwieszczane inne rozporządzenia i zarządzenia Naczelnego Wodza.

§ 10. Zarządy władz miejscowych (magistraty, wójtostwa, sołectwa) powinny prowadzić ewidencję obwieszczeń, rozporządzeń i zarządzeń Naczelnego Wodza, wykazującą w jaki sposób i którego dnia dane rozporządzenie lub zarządzenie Naczelnego Wodza zostało podane do publicznej wiadomości w miejscu jego zastosowania.

§ 11. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Minister Spraw Wewnętrznych: *H. Józewski*

155.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 14 lutego 1930 r.

wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wojskowych i Poczt i Telegrafów w sprawie określenia właściwości, toku instancyj i trybu postępowania władz administracyjnych na obszarze objętym stanem wojennym.

Na podstawie art. 23 ust. 1 i 24 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 stycznia 1928 r. o stanie wojennym (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 54) zarządza się co następuje:

§ 1. Do zakresu działania powiatowych władz administracji ogólnej należy:

A. prawo wydawania i przeprowadzania zarządzeń przewidzianych w art. 5 pkt. 1 lit. a) i punkt 1 lit. d) — w art. 6, — w art. 7 punkt b) — w art. 8 — w art. 9 punkt b) o ile zarządzenie to dotyczy obszaru jednego powiatu lub jego części — i w art. 9 punkty d), f);

B. prawo wydawania i przeprowadzania nказów i zakazów oraz wydawania zezwoleń przewidzianych w art. 7 punkt f) i w art. 9 punkty e), g), h).

§ 2. Do zakresu działania wojewódzkich władz administracji ogólnej należy:

A. prawo wydawania i przeprowadzania zarządzeń przewidzianych w art. 7 pkt. a), w art. 9

punkt b), jeżeli to zarządzenie dotyczy obszaru większego niż jeden powiat i w art. 9 punkt c);

B. prawo wydawania i przeprowadzania nказów i zakazów oraz wydawanie zezwoleń przewidzianych w art. 7 punkty c), d), e) i w art. 9 punkt a).

§ 3. Zarządzenie zamiany konfinowania na internowanie, w warunkach przewidzianych w ustępie trzecim pkt. 1 art. 5, należy do zakresu działania tej władzy administracji ogólnej, która wydała zarządzenie o konfinowaniu.

§ 4. Powiatowe władze administracji ogólnej wydając zarządzenie zamiany wydalenia na konfinowanie lub internowanie, względnie zamiany konfinowania na internowanie, powinny postąpić w myśl ustępu czwartego punkt 1 art. 5.

§ 5. Odstawienie osoby internowanej do miejsca internowania następuje przymusowo — osoby zaś konfinowanej lub wydalonej do miejsca konfinowania lub do granicy obszaru, z którego następuje wydalenie, tylko wówczas, jeżeli władza uzna to za potrzebne.

Władza może określić w zarządzeniu konfinowania lub wydalenia drogę przejazdu osoby wydalonej lub konfinowanej, oraz dzień i godzinę opuszczenia obszaru, z którego wydalenie następuje, względnie zgłoszenia się w miejscu konfinowania.

§ 6. Zakaz zakładania nowych stowarzyszeń, związków lub ich oddziałów bez zezwolenia władz administracji ogólnej wynikający z art. 9 pkt. a) dotyczy zarówno tych stowarzyszeń i związków, których rejestracja należy do władz administracji ogólnej, jak i innych władz administracyjnych lub sądowych oraz tych, które nie podlegają obowiązkowi rejestracji.

§ 7. Zarządzenia przewidziane w art. 7 lit. a), d), f) i w art. 9 lit. e) winny być wydane w drodze rozporządzeń i mają być ogłaszane w dzienniku wojewódzkim — oraz podawane do wiadomości publicznej w sposób przyjęty w miejscu zastosowania.

§ 8. Władze administracji ogólnej wydają decyzje w wykonaniu art. 5 — 9 w drodze swobodnego uznania, w zakresie w tem rozporządzeniu przewidzianym.

Jeżeli Naczelny Wódz, lub też wyznaczeni przez niego dowódcy armji lub komendanci okręgów etapowych zażądają od władz administracji ogólnej wydania zarządzeń w zakresie spraw objętych art. 5 — 9 — to żądania te są wiążące dla władz administracji ogólnej w granicach ich kompetencji.

§ 9. Decyzje władz administracji ogólnej wydane w wykonaniu uprawnień, wynikających z art. 5, 6, 7 i 9 należy doręczać na piśmie.

Decyzje władz administracji ogólnej w wykonaniu uprawnień wynikających z art. 8 należy komunikować właściwym urzędem pocztowym na piśmie, telegraficznie lub telefonicznie. Decyzje telefoniczne należy potwierdzać na piśmie w ciągu 24 godzin. O decyzjach tych władze administracji ogólnej za-